

«Χειροκροτήματα», 50 χρόνια

επιθεώρηση 1918-1968

Από τη στιγμή που η ιδέα μιας παράστασης-αφιερώματος στην κυπριακή επιθεώρηση γεννήθηκε και άρχισε να κυκλοφορεί μεταξύ των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, διακρίθηκαν και συζητήθηκαν τα υπέρ και τα κατά του σχεδίου. Στην ουσία η ιδέα διχάστηκε εξ αρχής σε δύο πιθανές προσεγγίσεις, δύο φιλοσοφίες. Η μια έλεγε ότι ο σκοπός της ειδικής παραγωγής στα πλαίσια των «Κυπρίων» θα πρέπει να είναι η αναβίωση μέσα από παλιά επιθεωρησιακά νούμερα της ιστορίας του κυπριακού θεάτρου, αλλά και της κυπριακής κοινωνίας, μια και η επιθεώρηση είναι πρώτ' απ' όλα στιγμιαία φωτογραφία της εποχής και του τόπου. Οπότε, τέτοια προσέγγιση στο θέμα θα διαμόρφωνε και τα κριτήρια επιλογής από το μεγάλο αριθμό των κειμένων, όπως η διάσωση στα νούμερα των εύκολα αναγνωρίσιμων σημείων της εποχής ή (αν πάρουμε τη γραμμή της ιστορίας του θεάτρου), οι μεγαλύτερες επιτυχίες των παλιών αστέρων της κυπριακής σκηνής. Από το σημείωμα στο πρόγραμμα της παράστασης αντιλαμβανόμαστε ότι αυτή τη φιλοσοφία είχε υιοθετήσει ο Γιάννης Κατσούρης, που ανέλαβε την έρευνα και την πρόταση για τα κείμενα της παράστασης.

Κι αν ακόμα η ιστοριοδική αναζήτηση εντόπιζε λίγα κείμενα που είχαν πιάσει τον κοινωνικό παλμό της εποχής κι αν η πλειοψηφία των κομματιών ήταν κυπριακές εκδοχές αθηναϊκής επιθεωρησιακής θεματολογίας και αισθητικής και αυτό θα αποτελούσε υλικό για μια θεατρική πράξη κοινωνικής αυτογνωσίας (εδώ ίσως πρόωρα εκδηλώνω την προσωπική μου αντίληψη για το ποιος θα 'πρεπε να ήταν ο στόχος μιας τέτοιας παραγωγής).

Η δεύτερη πιθανή προσέγγιση στο θέμα γεννήθηκε, επίσης, στις πρώτες συζητήσεις. Αυτή είχε γνώμονα τη χειροπιαστή επιτυχία του συγκεκριμένου θεατρικού εγχειρήματος, το οποίο έβλεπε μια σύγχρονη παράσταση με καθαρό στόχο να κερδίσει το θεατή με τα μέσα της μουσικής, του χορού, του χιουμοριστικού λόγου, της ελαφρότητας του υποκριτικού στυλ, ως ένα άνοιγμα και μια μετωπική επίθεση στο κοινό, που (όπως έλεγαν οι υποστηρικτές αυτής της φιλοσοφίας), έχει κουρασθεί από τις τελευταίες ρεπερτοριακές επιλογές του ΘΟΚ, επιλογές που ταύτισαν την ποιότητα με τη σοβαρότητα (Φον Χόρβατ, Πούσκιν, Στρίμπεργκ).

Βέβαια, οι συζητήσεις αυτές ήταν επίκαιρες μόνο στο προ της δράσης στάδιο, επειδή από τη στιγμή που ο σκηνοθέτης της παραγωγής πήρε την απόφασή του η μη επιλεγμένη άποψη έπαυε να μετρά. Ο Βαρνάβας Κυριακής προχώρησε στην τελική επιλογή των κειμένων με «σεβασμό στο παλιό και προσήλωτο όμως στο σύγχρονο», δηλώνει στο σκηνοθετικό του σημείωμα. Αυτό το «όμως» δηλώνει κάποια πολεμική διάθεση και δίνει βάρος στη μια πλάστιγγα της ζυγαριάς, όπου είναι το «σύγχρονο». Αντλώντας από την ίδια πηγή, διαπιστώνουμε ότι ο σκηνοθέτης φοβόταν τον εγκλωβισμό στην «αντιεπικοινωνία με το σύγχρονο θεατή». Γι' αυτό και επέλεξε τα νούμερα που ήταν δυνατό να παιχτούν μ' ένα ενιαίο ανάλαφρο ύφος, να εισαχθούν στο γενικό πλαίσιο ανώδυνα και να υποτάξουν τη δική τους αισθητική στην αισθητική της παράστασης. Αν, όμως, το νούμερο διαθέτει τα πιο πάνω προσόντα, σίγουρα πρέπει να υστερεί σε άλλα, όπως στον έντονο χρωματισμό, στις σατιρικές συγκεκριμενολογίες, στην προβολή των αναγνωρίσιμων τύπων-κλισέ. Ως αποτέλεσμα, το χιούμορ της παράστασης είναι πολύ λιγό-

Σκηνοθεσία: Βαρνάβας Κυριακής
Σκηνικά: Άντρος Ρόπαλης, Γιάννης Μιχαήλ
Κοστούμια/Καπέλα: Στέφανος Αθηαίνιτης
Μουσική: Στέλιος Αργύρης
Στίχοι: Λεωνίδας Μαλένης
Χορογραφία: Ξενης Βαττίης, Τζίλιαν Βαττίη
Έρευνα: Γιάννης Κατσούρης
Φωτισμοί: Γρηγόρης Παπαγεωργίου, Γιώργος Κουκουμάς
Παίζουν: Ανδρούλα Αγαθαγγέλου, Δημήτρης Δημητρίου, Έλενα Ευσταθίου, Μάνος Θανόπουλος, Έλλη Κυριακίδου, Αντώνης Λαπηθιώτης, Χριστιάνα Λάρκου, Ανδρέας Μουσουλιώτης, Δημήτρης Ξύστρας, Έλενα Παπαδοπούλου, Άλκηστις Παυλίδου, Χριστίνα Παυλίδου, Λένια Σορόκου, Σώτος Φιλιππίδης.

τερο απ' ό,τι μπορούσε να περιμένει κανείς. Και μια άλλη, ουσιώδης κατά την άποψή μου, απώλεια, από την παράσταση, που επρόκειτο να είναι αναδρομή με ορισμένα χρονολογικά πλαίσια, είναι ότι χάθηκε ο Χρόνος.

Ενισχύθηκαν άλλα κανάλια επικοινωνίας με το κοινό και η επιθεώρηση παρουσιάστηκε στην άλλη της υπόσταση - του φαντασμαγορικού show, της μουσικοχορευτικής γιορτής. Και επειδή η κάθε παράσταση έχει το δικαίωμα να κριθεί πρώτα απ' όλα ως πραγματοποίηση του στόχου που είχαν θέσει οι δημιουργοί της, οφείλουμε, κατ' αυτή την άποψη, να πούμε ότι τα «Χειροκροτήματα» πέτυχαν.

Ο Βαρνάβας Κυριακής έδωσε ιδιαίτερη σημασία στην «κορνίζα» γύρω από τις εικόνες των νούμερων. Βοηθήθηκε πάρα πολύ από τους συνεργάτες του. Ο Άντρος Ρόπαλης και ο Γιάννης Μιχαήλ έκαναν μια πολυεπίπεδη μετωπική κατασκευή-καράβι (για

όσο ταξίδι στο χρόνο θ' αποτολούσε ο σκηνοθέτης, θεατρικό σανίδι (διαβαθμισμένο για όση στιλιστική ποικιλία κατάφερναν να έχουν τα νούμερα), αλλά ταυτόχρονα μια ενιαία πλατφόρμα, οργανική στο χώρο της Σχολής Τυφλών και ταιριαστή στη μαζική χορευτική κίνηση. Στον ενδυματολόγο Στέφανο Αθηαίνιτη θα έλεγα ότι άξιζαν τα μισά «Χειροκροτήματα», αν δεν ακουγόταν προσβλητικό για μια παράσταση να οφείλει τη μισή επιτυχία στα κοστούμια και τα καπέλα της. Πάντως, ο Στέφανος Αθηαίνιτης υιοθέτησε με ζήλο τη σκηνοθετική γραμμή της μεταφοράς από τον πραγματικό χρόνο στο φανταστικό χώρο - το χώρο του show. Η μουσική του Στέλιου Αργύρη είχε ακριβώς το ζητούμενο από το σκηνοθέτη θεατρικό γκλάμουρ και αγκάλιαζε ομαλά τις παλιές ρομάντζες και τα μουσικά νούμερα. Αν η δουλειά των χορογράφων Τζίλιαν και Ξένη Βαττίη, όπως και των χορευτών, ήταν λιγότερο συντονισμένη, η παράσταση θα υπο-

Το χιούμορ της παράστασης είναι πολύ λιγότερο απ' ό,τι μπορούσε να περιμένει κανείς. Και μια άλλη, ουσιώδης κατά την άποψή μου, απώλεια, από την παράσταση, που επρόκειτο να είναι αναδρομή με ορισμένα χρονολογικά πλαίσια, είναι ότι χάθηκε ο Χρόνος

βαθμιζόταν αισθητά. Έτσι που μοιράσαμε τους επαίνους στους συντελεστές της παράστασης, τι έμεινε για το σκηνοθέτη; Αναμφίβολα, το έργο της άρτιας οργάνωσης αυτής της δύσκολης παραγωγής. Παρ' όλο που προσωπικά θα ήθελα πολύ να είχε διαλέξει τον άλλο δρόμο, εκείνο της αναμέτρησης με το χρόνο. Ο Κυριακής, όμως, δηλώνει έτοιμος να φτάσει ψηλά αν ξεκινήσει από μια ευνοϊκή ανάθεση σκηνοθεσίας από το ΘΟΚ.

Από τις υποκριτικές δουλειές ξεχώρισαν οι μινιατούρες της Χριστίνας Παυλίδου και η παρουσία της Χριστιάνας Λάρκου, η οποία μετά από το καταπληκτικό δραματικό ντουέτο με το Σωτήρη Μεστάνα στο «Κτήνος το φεγγάρι», σκηνοθεσία Β. Κυριακή, έδειξε άλλη ιππυχή του ταλέντου της. Αυτό, παρά την άτονη ιδέα της θεατρίνας και παρά τα σκηνοθετικά κείμενα του Λεωνίδα Μαλένη, που κατ' εμένα ήταν φορείς της «άχρονης» άποψης.

Νόνα Μολέσκη